TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20696
Tarih : 20.10.2026

51715

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, ***Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum*** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'de 17 Şubat 2024 tarihinde hizmete açılan ve yaklaşık 30 milyon euroya mal olduğu belirtilen Entegre Katı Atık Tesisi'nin, 12 Nisan 2026 tarihinde meydana gelen heyelan sonucunda ağır hasar alarak kullanılamaz hâle gelmesi; kamu kaynaklarının yönetimi, çevresel risklerin denetimi ve idari sorumluluk bakımından ciddi bir hesap verebilirlik sorunudur. Halkın vergileriyle gerçekleştirilen böylesine büyük bir yatırımın kısa sürede işlevsiz kalması karşısında, kamu zararının boyutları açıklanmalı ve bu sonuca yol açan süreçler bütün yönleriyle araştırılmalıdır.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre tesisin yer seçimi süreci 2013 yılında başlamış, 2019 yılında Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararı alınmış, inşaatına 1 Temmuz 2020 tarihinde başlanmış ve geçici kabulü 31 Ekim 2023 tarihinde yapılmıştır. Yatırımın hizmete açılmasından yaklaşık iki yıl sonra kullanılamaz hâle gelmesi; yer seçiminin bilimsel dayanakları, jeolojik ve jeoteknik etütlerin yeterliliği, heyelan risklerinin öngörülüp öngörülmediği ve yapım, denetim ve kabul süreçlerinin mevzuata uygunluğu konusunda ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Heyelanın meydana gelmesi, kamu idaresinin sorumluluğunu kendiliğinden ortadan kaldırmaz; olası ihmal ve denetim eksiklikleri bağımsız biçimde araştırılmalıdır.

Tesisin devre dışı kalmasının ardından Yüksekova'nın girişindeki Akocak köyü mevkisinde ve uluslararası İpekyolu güzergâhında çöp yığınlarının oluştuğu, kötü koku ve çevre kirliliğinin arttığı kamuoyuna yansımıştır. Atıkların yağışlarla dere yataklarına taşınması; su kaynakları, toprak, hayvancılık, yaban hayatı ve insan sağlığı bakımından ciddi riskler oluşturmaktadır. Mevcut atıklar ivedilikle kaldırılmalı, çevresel ölçümler yapılmalı ve halk sağlığını koruyacak önlemler gecikmeksizin uygulanmalıdır.

Ekolojik adalet ilkesi gereğince çevresel yıkımın bedeli halka, kırsal yerleşimlere ve geçimini hayvancılıkla sağlayan yurttaşlara ödetilemez. Yerel yönetimlerin, meslek odalarının, bilim insanlarının, çevre örgütlerinin ve bölge halkının karar süreçlerine katılımı, demokratik ve katılımcı çevre politikalarının temel unsurlarındandır.

Hakkâri'deki çöp sorununu daha önce de Bakanlığın dikkatine sunduğumuz hâlde gerekli ve sonuç alıcı girişimlerin yapılmaması kabul edilemez. Önceki önergelerimizin nasıl değerlendirildiği, hangi tedbirlerin alındığı ve sorunun neden kalıcı biçimde çözülemediği açıklanmalıdır.

Yaklaşık 30 milyon euroluk yatırımın kullanılamaz hâle gelmesi karşısında kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığı belirlenmeli; oluşan zararın tespiti ve telafisi için somut adımlar atılmalıdır.

Bakanlığın sorumluluğu yalnızca yeni bir tesis yapılacağını duyurmakla sınırlı değildir. Mevcut çöp sorunu için acil eylem planı hazırlanmalı; yeni tesisin güvenli yer seçimi, finansmanı, yapımı ve hizmete alınması belirli bir takvime bağlanmalıdır. Teknik ve idari süreçler bağımsız biçimde incelenmeli; ihmal, kusur veya mevzuata aykırılık tespit edilmesi hâlinde sorumlular hakkında gerekli idari, mali ve hukuki işlemler yürütülmeli, kamu zararı belirlenirse ilgili mevzuat çerçevesinde tahsili ve telafisi sağlanmalıdır.

Hakkâri halkı sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının ertelenmesini, milyonlarca euroluk kamu yatırımının akıbetinin belirsiz bırakılmasını ve çevresel sorunların geçici tedbirlerle sürüncemede tutulmasını hak etmemektedir. Çöp sorununun ne zaman kalıcı olarak çözüleceği, yeni tesisin hangi tarihte hizmete alınacağı, kamu zararının nasıl telafi edileceği ve sorumluların nasıl hesap vereceği Bakanlık tarafından açık, somut ve denetlenebilir biçimde ortaya konulmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Yaklaşık 30 milyon euroya mal olduğu belirtilen Hakkâri Entegre Katı Atık Tesisi'nin yer seçimi sürecinde hangi jeolojik, jeoteknik, hidrolojik ve heyelan risk analizleri yapılmıştır? Bu raporlar hangi kurum ve uzmanlar tarafından hazırlanmış ve onaylanmıştır? Tesisin 12 Nisan 2026 tarihinde meydana gelen heyelan sonucunda kullanılamaz hâle gelmesine ilişkin teknik inceleme başlatılmış mıdır? İlgili raporlar ve inceleme sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
2. Tesisin yer seçimi, projelendirilmesi, inşası, denetimi ve geçici kabulü süreçlerinde herhangi bir ihmal, kusur veya mevzuata aykırılık tespit edilmiş midir? Heyelan riskinin öngörülebilirliği ve gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı bağımsız uzmanlarca incelenmiş midir? İnceleme yapılmadıysa gerekçesi nedir ve inceleme ne zaman başlatılacaktır?
3. Tesis için bugüne kadar yapılan toplam harcama ne kadardır? Kamuoyuna yansıyan yaklaşık 30 milyon euro tutarındaki yatırım maliyeti hangi ihale, sözleşme ve ödeme kalemlerini kapsamaktadır? Tesisin kullanılamaz hâle gelmesi nedeniyle oluşan doğrudan ve dolaylı kamu zararı hesaplanmış mıdır? Hesaplanmışsa zarar ne kadardır; hesaplanmamışsa hangi tarihte hesaplanacaktır?
4. Yüksekova'nın Akocak köyü mevkiinde ve İpekyolu güzergâhında oluşan çöp yığınlarının kaldırılması için Bakanlığınızca hangi somut tedbirler alınmıştır? Mevcut atıkların ne kadarı temizlenmiştir ve kalan atıklar hangi tarihte tamamen kaldırılacaktır? Halk sağlığını ve çevreyi korumak amacıyla sorumlu kurumları ve uygulama takvimini içeren acil bir eylem planı hazırlanmış mıdır?

5. Biriken atıkların yağışlarla dere yataklarına taşınması ve hayvanların içme suyu kaynaklarını kirletmesi ihtimaline karşı su, toprak ve çevre analizleri yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonuçları nelerdir? İnsan sağlığı, hayvancılık, tarımsal faaliyetler ve ekosistem üzerindeki olası etkileri belirlemek amacıyla hangi kurumlar görevlendirilmiştir? Tespit edilen risklerin giderilmesi için hangi önlemler alınacaktır?
6. Hakkâri'deki çöp sorununu daha önce Bakanlığınıza iletmemize rağmen neden kalıcı ve sonuç alıcı bir çözüm üretilememiştir? Önceki soru önergelerimiz ve başvurularımız hangi tarihlerde, hangi birimlerce değerlendirilmiş; hangi işlemler yapılmıştır? Alınan kararlar ve gerçekleştirilen çalışmalar nelerdir? Sorunun devam etmesine neden olan idari eksiklikler hakkında bir inceleme yapılacak mıdır?
7. Kullanılamaz hâle gelen tesisin yerine yeni bir Entegre Katı Atık Tesisi kurulması için Bakanlığınızca alınmış bir karar veya hazırlanmış bir yatırım programı bulunmakta mıdır? Yeni tesisin yer seçimi, finansmanı, proje hazırlığı ve yapımına hangi tarihte başlanacaktır? Tesisin hangi tarihte hizmete alınması hedeflenmektedir? Bu süreçte Hakkâri ve Yüksekova'nın atık yönetimi hizmetleri nasıl sürdürülecektir?
8. Tesisin yer seçimi, ihale, proje, yapım, denetim ve kabul süreçlerinde görev alan kamu kurumları, yükleniciler ve denetçiler hakkında idari inceleme veya soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmışsa hangi aşamadadır? İhmal, kusur, sözleşmeye aykırılık veya mevzuat ihlali tespit edilmesi hâlinde sorumlular hakkında hangi idari, mali ve hukuki işlemler uygulanacaktır? Kamu zararı tespit edilirse zararın sorumlularından tahsili için işlem yapılacak mıdır?
9. Yeni tesisin aynı veya benzer bir risk nedeniyle yeniden kullanılamaz hâle gelmesini önlemek amacıyla bağımsız jeolojik ve jeoteknik incelemeler, afet risk analizleri ve uzun vadeli çevresel etki değerlendirmeleri yapılacak mıdır? Yeni yer seçimi ve proje sürecine yerel yönetimler, meslek odaları, üniversiteler, çevre örgütleri ve bölge halkı nasıl dâhil edilecektir? Teknik raporlar ve çevresel izleme sonuçları kamuoyuna açık biçimde yayımlanacak mıdır?
10. Bakanlığınız, Hakkâri'deki çöp sorununun tamamen çözüleceği ve yeni tesisin hizmete alınacağı tarihe ilişkin açık, somut ve denetlenebilir bir takvim açıklayacak mıdır? Yaklaşık 30 milyon euroya mal olduğu belirtilen yatırımın kullanılamaz hâle gelmesiyle ortaya çıkan zararın tespiti, telafisi ve sorumluların hesap vermesi için kapsamlı bir inceleme yapılmasını sağlayacak mıdır? Kamu kaynaklarının etkisiz veya hatalı kullanıldığı tespit edilirse zararın giderilmesi ve sorumlular hakkında işlem yapılması yönünde hangi somut adımlar atılacaktır?